

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/113/2006

POSTAWY WOBEC ŚRODOWISKA NATURALNEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Stan świadomości ekologicznej Polaków – ich poziom zaangażowania w działania na rzecz ochrony przyrody, wiedzę o stanie środowiska naturalnego, postrzeganie jego zanieczyszczenia jako zagrożenia – zaczęliśmy badać w początkowych latach transformacji ustrojowej. Od tego czasu zaobserwowaliśmy bardzo znaczącą poprawę opinii na temat stanu środowiska. Działania proekologiczne takie jak: likwidacja i restrukturyzacja wielu zakładów przemysłowych na początku lat 90., skuteczniejsza egzekucja prawa dotyczącego ochrony środowiska i wprowadzenie idei zrównoważonego rozwoju przyniosły wymierne rezultaty.

Niemniej, mimo zauważalnej poprawy w tej dziedzinie, stan środowiska naturalnego, szczególnie w skali globalnej, jest powodem do niepokoju dla dużej części społeczeństwa. Opisywane badanie¹ miało na celu między innymi sprawdzenie, w jakim stopniu Polacy postrzegają zanieczyszczenie środowiska naturalnego w kategoriach zagrożenia i czy zdają sobie sprawę ze swojego wpływu na to środowisko. Interesowało nas również, jakie działania podejmują na rzecz ochrony przyrody.

POZIOM ZANIEPOKOJENIA STANEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO W POLSCE I NA ŚWIECIE

Od pierwszej połowy lat dziewięćdziesiątych, kiedy zaczęliśmy prowadzić podobne pomiary, systematycznie zmniejsza się liczba osób poważnie zaniepokojonych stanem środowiska naturalnego w Polsce. W 1993 roku w dużym stopniu niepokoiło się tym 78% badanych, w 2000 roku – 51%, a obecnie – 40%. Dla zdecydowanej większości respondentów środowisko naturalne nadal pozostaje powodem do obaw, jednak prawie połowa z nich (45%) deklaruje zaniepokojenie w niewielkim stopniu. Tylko 7% ankietowanych odpowiedziało, że w ogóle nie martwi się stanem krajowej przyrody.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (193) przeprowadzono w dniach 2-5 czerwca 2006 roku na liczącej 1041 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

W jakim stopniu stan środowiska naturalnego w naszym kraju jest powodem Pana(i) obaw i niepokoju?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1993	1997	1999	2000	2006
	w procentach				
W dużym*	78	71	58	51	40
W niewielkim	13	20	30	36	45
W zasadzie w żadnym	3	4	6	7	7
Trudno powiedzieć	6	5	5	6	8

* Zsumowane odpowiedzi „W bardzo dużym” i „W dużym”

Osoby biorące udział w sondażu wyrażały większy niepokój o stan środowiska naturalnego w skali światowej niż ogólnopolskiej – ponad połowa badanych (58%) obawia się o niego w dużym lub nawet bardzo dużym stopniu. Dla nieco ponad jednej czwartej (27%) jest to problem niewielki, a dla co dwudziestej osoby (5%) – żaden.

Tabela 2

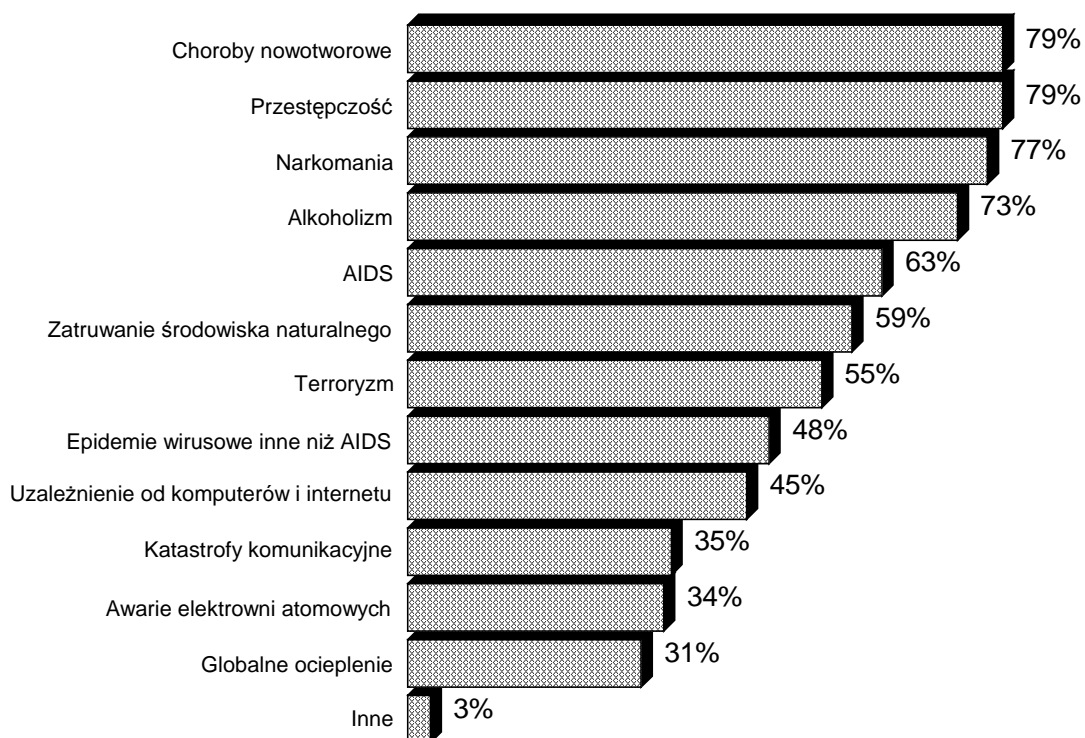
W jakim stopniu stan środowiska naturalnego [...] jest powodem Pana(i) obaw i niepokoju?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	w naszym kraju	na Ziemi, na całym świecie
	w procentach	
W bardzo dużym	6	15
W dużym	34	43
W niewielkim	45	27
W zasadzie w żadnym	7	5
Trudno powiedzieć	8	10

Stan środowiska naturalnego zarówno w Polsce, jak i w skali globalnej, w mniejszym niż przeciętny stopniu niepokoi rolników oraz mieszkańców wsi i małych miast, a także badanych najstarszych (powyżej 65 roku życia) i najslabiej wykształconych (patrz tabele aneksowe).

ZAGROŻENIA CYWILIZACYJNE

Zdaniem większości Polaków (59%), zanieczyszczenie środowiska naturalnego jest jednym z ważniejszych zagrożeń cywilizacyjnych. Mniej więcej co trzeci respondent (31%) uznał za groźną również możliwość globalnego ocieplenia klimatu oraz awarie elektrowni atomowych, które też mogą mieć wpływ na środowisko naturalne (34%).

RYS. 1. ROZWÓJ CYWILIZACJI NIESIE ZE SOBĄ WIELE NEGATYWNYCH ZJAWISK I ZAGROŻEŃ. KTÓRE Z WYMIENIONYCH ZJAWISK UZNAŁ(A)BY PAN(I) ZA NAJGROŹNIEJSZE DLA POLSKI I POLAKÓW?

Procenty nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wybrać z podanej listy dowolną liczbę zagrożeń

Zagrożenia związane ze stanem środowiska naturalnego nie znajdują się jednak wśród najczęściej wskazywanych przez respondentów. Obecnie² za największe zagrożenia cywilizacyjne uznawane są choroby nowotworowe oraz przestępczość (po 79% wskazań). Niewiele mniej osób ocenia też jako groźne dla Polski i Polaków uzależnienia od używek: alkoholizm (znacząco częściej wybierany z listy przez kobiety niż przez mężczyzn) oraz narkomanię. Jak widać, wyraźnie częściej badani wskazują zjawiska zauważalne w krótszym czasie i bardziej odczuwalnie dotyczące życia codziennego niż skażenie środowiska. Inne zagrożenia często wybierane z listy to AIDS (63%) oraz inne epidemie wirusowe (48%). Nadspodziewanie mało osób, choć i tak ponad połowa (55%), za jedno z groźniejszych zjawisk uznaje terroryzm. Mniej niż połowa badanych (45%) postrzega również jako niebezpieczną możliwość uzależnienia od komputerów i internetu, a nieco ponad jedna trzecia (35%) wskazuje katastrofy komunikacyjne jako zagrożenie dla Polski i Polaków.

² Podobne pytanie zadawaliśmy wcześniej (ostatnio w roku 1997), jednak uzyskane wyniki nie są porównywalne ze względu na poszerzenie listy zagrożeń o kilka nowych punktów.

Nasze badanie wykazało, że im lepiej wykształcona osoba, tym mniej zjawisk uznaje za groźne – badani z wykształceniem podstawowym wybierali z podanej listy średnio o 1,5 zagrożeń więcej niż mający wyższe wykształcenie. Jedyne zjawiska, co do których wskazania nie różniły się znacząco ze względu na wykształcenie respondentów, to przestępczość, uzależnienie od komputerów i internetu oraz zatrucie środowiska naturalnego (patrz tabele aneksowe).

Średnia liczba wybranych zagrożeń (z 12 umieszczonych na liście)		CBOS
Ogółem	6,78	
Płeć:		
kobiety	7,03	
mężczyźni	6,51	
Wykształcenie:		
podstawowe	7,32	
zasadnicze zawodowe	7,15	
średnie	6,35	
wyższe	5,82	

Zauważalnie więcej zagrożeń wskazywały też kobiety, badani najstarsi (powyżej 65 roku życia) oraz osoby źle oceniające swoją sytuację materialną.

OCENA STANU OCHRONY ŚRODOWISKA

Jak wynika z wcześniejszych odpowiedzi, zmniejsza się niepokój Polaków związany ze stanem środowiska naturalnego w naszym kraju. Znajduje to swoje uzasadnienie w coraz lepszych ocenach ochrony środowiska w Polsce. Większość badanych (67%) uważa, że obecnie w tej dziedzinie jest lepiej niż pięć lat temu, a tylko 9% jest odmiennego zdania. Równie dobrze Polacy oceniają stan ochrony środowiska w swoich miejscach zamieszkania. Dwie trzecie z nich (67%) uważa, że w miejscowościach, w których mieszkają, z ochroną środowiska jest obecnie lepiej niż pięć lat temu. Przeciwnego zdania jest tylko 8% ankietowanych, a co piąty (22%) uważa, że nic się nie zmieniło.

Tabela 3

Czy, Pana (i) zdaniem, z ochroną środowiska [...] jest lepiej, tak samo czy też gorzej niż pięć lat temu?	w naszym kraju		w miejscowości, w której Pan(i) mieszka	
	w procentach			
	Zdecydowanie lepiej	9		11
Trochę lepiej	58		56	
Tak samo	19		22	
Trochę gorzej	7		6	
Zdecydowanie gorzej	2		2	
Trudno powiedzieć	5		4	

Od 1992 roku, czyli od czasu, kiedy pierwszy raz zadawaliśmy podobne pytanie, oceny stanu ochrony środowiska w Polsce wciąż się poprawiają. W porównaniu z ostatnim pomiarem (z 2000 roku) o 6 punktów procentowych zmniejszyła się liczba osób uważających, że z ochroną środowiska jest gorzej, niż było jeszcze pięć lat temu, nieznacznie zaś (o 3 punkty) zwiększył się odsetek badanych dostrzegających poprawę.

Tabela 4

Czy, Pana (i) zdaniem, z ochroną środowiska w naszym kraju jest lepiej, tak samo czy też gorzej niż pięć* lat temu?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	1992	1993	1997	1999	2000	2006
	w procentach					
Lepiej	14	24	56	52	64	67
Tak samo	29	34	20	22	18	19
Gorzej	52	33	17	19	15	9
Trudno powiedzieć	5	9	7	7	3	5

* W 1992 r. użyto sformułowania: „niż trzy lata temu”, a w 1993 r. „niż cztery lata temu”

Mężczyźni, osoby najlepiej wykształcone, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracujący na własny rachunek oraz (co łączy się z poprzednimi dwiema kategoriami) badani najlepiej oceniający swoją sytuację materialną częściej niż pozostali przyznają, że zauważają poprawę w dziedzinie ochrony środowiska – zarówno w swoim miejscu zamieszkania, jak i w skali kraju. Natomiast stosunkowo wysoki odsetek dostrzegających pogorszenie w tej dziedzinie w ciągu ostatnich pięciu lat jest w grupie badanych najmłodszych - od 18 do 24 roku życia (patrz tabele aneksowe).

Z zauważaną poprawą stanu przyrody w Polsce idzie w parze stale zmniejszający się odsetek respondentów przekonanych, że mieszkają na obszarze o szczególnie zatrutym środowisku. W 1993 roku osoby te stanowiły ponad dwie piąte badanych (43%), w 2000 roku - nieco ponad jedną czwartą (27%), a obecnie jest to tylko co piąty ankietowany (20%).

Tabela 5

Czy Pana(i) miejscowość leży na terenie, który zaliczył(a)by Pan(i) do obszarów o szczególnie zatrutym środowisku?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1993	1997	1999	2000	2006
	w procentach				
Tak	43	39	35	27	20
Nie	54	59	63	71	78

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Decydujący wpływ na postrzeganie przez respondentów zatrucia środowiska w ich okolicy ma wielkość miejsca zamieszkania. Wśród mieszkańców wsi i najmniejszych miast powszechna jest opinia (odpowiednio 92% i 89%), że teren, na którym mieszkają, nie jest szczególnie skażony, natomiast w wielkich miastach (powyżej 500 tysięcy ludności) co druga osoba (51%) wyraża przekonanie o zatruciu swego środowiska.

Tabela 6

Czy Pana(i) miejscowość leży na terenie, który zaliczył(a)by Pan(i) do obszarów o szczególnie zatrutym środowisku?	Tak	Nie
	w procentach	
Miejsce zamieszkania		
Wieś	6	92
Miasto do 20 tys. mieszkańców	7	89
Miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców	24	74
Miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców	35	62
Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	51	46

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

POCZUCIE WPŁYWU NA ŚRODOWISKO NATURALNE

Zmniejszyła się liczba osób, które postrzegają swoją okolicę jako miejsce szczególnie zanieczyszczone, ale zmalała też, co może być powodem do niepokoju, liczba badanych, którzy uważają, że to mieszkańcy miasta czy gminy powinni przede wszystkim podejmować działania na rzecz poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości. Sześć lat temu opinię taką podzielała ponad połowa respondentów (56%), obecnie zaś – niespełna połowa (49%).

Badani najczęściej wskazują na władze lokalne gminy jako instytucję odpowiedzialną za stan przyrody na swoim terenie (76%, o 5 punktów częściej niż w roku 2000).

Tabela 7

Kto, przede wszystkim, powinien podejmować działania na rzecz poprawy stanu środowiska w Pana(i) miejscowości?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1993	1997	1999	2000	2006
	w procentach*				
Władze lokalne gminy, w której Pan(i) mieszka	63	69	69	70	76
Mieszkańcy miasta, gminy	24	30	25	56	49
Władze wojewódzkie, wojewoda	40	36	31	15	17
Władze centralne, rząd	25	19	22	16	11
Organizacje i stowarzyszenia ekologiczne			10	10	11
Partie ekologiczne	15	16	12	6	10
Dyrekcje przedsiębiorstw z terenu gminy	22	16	12	10	9
Nikt, nie ma takiej potrzeby			2	0	1
Trudno powiedzieć	5	3	3	3	2

* Odsetki nie sumują się do 100, gdyż ankietowani mogli wybrać dwie możliwości

Zdaniem ankietowanych, ochrona środowiska naturalnego na terenie gminy to zadanie przede wszystkim dla władz lokalnych i mieszkańców. Pozostałe instytucje były wybierane zdecydowanie rzadziej: 17% respondentów wskazało na władze wojewódzkie, a tylko co dziesiąty (11%) – na władze centralne. Od początku lat dziewięćdziesiątych znaczenie tych dwóch instytucji dla stanu przyrody w skali lokalnej bardzo się zmniejszyło.

Średnio co dziesiąty badany uważa, że ochroną środowiska na terenie jego miasta czy gminy powinny się zajmować organizacje i stowarzyszenia ekologiczne (11%), partie ekologiczne (10%) czy dyrekcje przedsiębiorstw znajdujących się na terenie miejscowości (9%). Znaczenie tych ostatnich dla poprawy stanu środowiska również stale i znacząco maleje od roku 1993. Należy zakładać, że badani albo pozostają sceptyczni co do szczerości ich motywacji proekologicznych, albo uważają, że przedsiębiorstwa powinny koncentrować się na swojej działalności gospodarczej, a ochronę środowiska pozostawić specjalistom.

Ankietowani lepiej wykształceni oraz mieszkający w małych miejscowościach (na wsiach i w miastach do 20 tys. ludności) częściej niż przeciętnie wskazują na władze lokalne oraz samych mieszkańców jako odpowiedzialnych za poprawę stanu środowiska na terenie miasta czy gminy. Natomiast im większa miejscowość, w której mieszkają osoby biorące udział w badaniu, tym częstsze deklaracje, że ochroną przyrody powinny się zajmować władze wojewódzkie (patrz tabele aneksowe).

Od roku 2000 nieznacznie (o 3 punkty) zmniejszyła się liczba badanych, którzy gotowi są przyznać, że oni sami lub ich najbliżsi mogą przyczynić się swoimi działaniami do poprawy stanu środowiska w miejscu zamieszkania. Liczba takich osób nadal przekracza połowę badanych (56%), ale aż jedną trzecią (33%) stanowią ci, którzy nie wierzą, że swoimi działaniami mogą poprawić stan przyrody.

Tabela 8

Czy Pan(i) lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny może swoim działaniem przyczynić się do poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	1992	1993	1997	1999	2000	2006
	w procentach					
Tak	35	40	53	51	59	56
Nie	65	60	40	37	30	33
Trudno powiedzieć	0	0	7	12	11	11

Interesujące jest, że opinie w tej sprawie nie wiążą się z wiekiem badanych. Najważniejsze czynniki wpływające na postawy respondentów to wykształcenie (osoby z wyższym wykształceniem znacząco częściej przyznają, że mogą coś zmienić swoimi działaniami) oraz wielkość miejsca zamieszkania – mieszkańcy wsi i najmniejszych miast znacząco częściej niż mieszkańcy dużych miast sądzą, że mogą poprawić stan środowiska.

Tabela 9

Czy Pan(i) lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny może swoim działaniem przyczynić się do poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości?	Tak	Nie
	w procentach	
Miejsce zamieszkania		
Wieś	64	27
Miasto do 20 tys. mieszkańców	54	28
Miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców	53	34
Miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców	49	40
Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	48	44
Wykształcenie		
Podstawowe	55	29
Zasadnicze zawodowe	54	32
Średnie	54	37
Wyższe	68	29

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

DZIAŁANIA PROEKOLOGICZNE

Mimo lekko słabnącego poczucia wpływu na stan środowiska naturalnego zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu deklaruje, że w ciągu ostatniego roku starała się ograniczyć zużycie energii elektrycznej (75%) i wody (70%) oraz że unikała kupowania produktów szkodliwych dla środowiska (54%). Ponad połowa ankietowanych (56%, o 18 punktów więcej niż przed sześcioma laty) segregowała odpadki domowe, ponad jedna czwarta (27%, wzrost od roku 2000 o 12 punktów) zbierała surowce wtórne: szkło, puszki, makulaturę itp., a prawie co trzeci (31%) – podnosił śmieci napotkane w lesie, na łące czy nad rzeką.

O wiele mniej osób deklarowało jakieś zaangażowanie instytucjonalne w działania na rzecz ochrony środowiska. Co dziewiąty badany (11%) podpisał się pod petycją mającą na celu ochronę przyrody, co czternasty (7%) kontaktował się z urzędnikami odpowiedzialnymi za tę dziedzinę, co siedemnasty (6%) brał udział w zebraniach czy spotkaniach dotyczących ochrony środowiska, a tylko co pięćdziesiąty (2%) działał w organizacjach ekologicznych.

Tabela 10

Czy w ciągu ostatniego roku:	Odpowiedzi twierdzące (według terminów badań)	
	2000	2006
	w procentach	
- starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie energii elektrycznej	78	75
- starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie wody	67	70
- segregował(a) Pan(i) odpadki domowe	38	56
- unikał(a) Pan(i) kupowania produktów szkodliwych dla środowiska	56	54
- zbierał(a) Pan(i) śmieci napotkane w lesie, na łące, nad rzeką	29	31
- zajmował(a) się Pan(i) zbieraniem surowców wtórnych – szkła, puszek, makulatury itp.	15	27
- podpisał(a) się Pan(i) pod petycją mającą na celu ochronę przyrody	5	11
- kontaktował(a) się Pan(i) z urzędnikami lub instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska	5	7
- brał(a) Pan(i) udział w zebraniach, spotkaniach dotyczących ochrony środowiska	6	6
- działał(a) lub zapisał(a) się Pan(i) do organizacji ekologicznych	2	2

W żadnej z wymienionych dziedzin nie nastąpił znaczący spadek aktywności Polaków, a w trzech z nich zanotowaliśmy dość wyraźny wzrost odsetka zaangażowanych w nie osób – chodzi o segregację odpadków domowych, zbiórkę surowców wtórnych oraz podpisywanie się pod petycjami dotyczącymi ochrony przyrody.

W przypadku dwóch najpopularniejszych działań proekologicznych (oszczędzania wody i energii elektrycznej) można mieć pewne wątpliwości co do motywacji osób, które je podejmują. Znacząco częściej wskazywali na nie respondenci oceniający negatywnie swoją sytuację materialną. Prawdopodobnie przynajmniej w przypadku części badanych oszczędzanie wody i energii elektrycznej ma podłoże raczej ekonomiczne niż związane z chęcią ochrony środowiska naturalnego.

Tabela 11

Ocena własnych warunków materialnych	Czy w ciągu ostatniego roku			
	starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie energii elektrycznej?		starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie wody?	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
Złe	80	20	73	27
Średnie	78	22	74	26
Dobre	67	33	57	43

Ograniczenie zużycia wody i energii elektrycznej częściej niż pozostali deklarowali też mieszkańcy wielkich miast. Oni też częściej zajmowali się zbiórką surowców wtórnych oraz śmieci porzuconych w nieodpowiednich miejscach (patrz tabele aneksowe).

Podejmowanie działań proekologicznych wiąże się również z poziomem wykształcenia. Badani z wykształceniem wyższym częściej niż inni deklarowali, że zbierają surowce wtórne, segregują odpadki domowe, unikają kupowania produktów szkodliwych dla środowiska, biorą udział w zebraniach dotyczących jego ochrony i kontaktują się z urzędnikami za nią odpowiedzialnymi (patrz tabele aneksowe).

Może natomiast niepokoić niski stopień zaangażowania w działania związane z ochroną środowiska respondentów najmłodszych, mających od 18 do 24 lat. W tej grupie znacząco niższy od przeciętnego był odsetek osób oszczędzających wodę i energię elektryczną, unikających kupowania produktów szkodliwych dla środowiska, segregujących odpadki domowe, podpisujących się pod petycjami dotyczącymi ochrony środowiska i kontaktujących się z odpowiedzialnymi za nią instytucjami.

Tabela 12

Czy w ciągu ostatniego roku:	Odpowiedzi twierdzące	
	ogółu badanych	osób w wieku od 18 do 24 lat
	w procentach	
- starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie energii elektrycznej	75	60
- starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie wody	70	58
- segregował(a) Pan(i) odpadki domowe	56	48
- unikał(a) Pan(i) kupowania produktów szkodliwych dla środowiska	54	42
- zbierał(a) Pan(i) śmieci napotkane w lesie, na łące, nad rzeką	31	31
- zajmował(a) się Pan(i) zbieraniem surowców wtórnych – szkła, puszek, makulatury itp.	27	32
- podpisał(a) się Pan(i) pod petycją mającą na celu ochronę przyrody	11	8
- kontaktował(a) się Pan(i) z urzędnikami lub instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska	7	3
- brał(a) Pan(i) udział w zebraniach, spotkaniach dotyczących ochrony środowiska	6	6
- działał(a) lub zapisał(a) się Pan(i) do organizacji ekologicznych	2	1

Nasze badanie wykazało, że systematycznie zmniejsza się liczba osób mających jakieś zastrzeżenia co do stanu środowiska naturalnego w Polsce. Polacy postrzegają swój kraj jako coraz bardziej czysty, doceniają też działania podejmowane na rzecz ochrony przyrody. Niemniej jednak zahamowany został trend obserwowany od początku lat dziewięćdziesiątych i obecnie mniej osób niż sześć lat temu deklaruje, że ma poczucie wpływu na stan środowiska naturalnego Polski.

Pozytywny jest znaczący wzrost odsetka osób deklarujących podejmowanie działań na rzecz ochrony przyrody, takich jak: segregowanie odpadków domowych czy zbiórka surowców wtórnych, oraz znaczne liczby badanych oszczędzających energię elektryczną i wodę. Powodem do obaw może być jednak znacząco niższy odsetek osób podejmujących te działania w grupie najmłodszych respondentów. Zapewne instytucje promujące ideę ekorozwoju w jeszcze większym niż dotychczas stopniu powinny się skupić na edukacji ekologicznej.

Opracowała

Joanna LEWANDOWSKA

A N E K S

Tabela 1. W jakim stopniu stan środowiska naturalnego w naszym kraju jest powodem Pana(i) obaw i niepokoju?

(%)

	W bardzo dużym	W dużym	W niewielkim	W zasadzie w żadnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	34	45	7	8	1039
Płeć						
Mężczyźni	7	32	48	7	6	497
Kobiety	6	36	42	7	9	542
Wiek						
18-24 lat	2	34	52	4	8	145
25-34	9	35	43	4	9	187
35-44	7	35	46	7	5	156
45-54	6	34	50	6	4	215
55-64	8	38	39	12	3	134
65 lat i więcej	6	32	40	7	15	203
Miejsce zamieszkania						
Wieś	7	30	47	8	7	388
Miasto do 20 tys.	3	28	50	6	13	142
20-100 tys.	8	40	41	5	6	205
101-500 tys.	6	37	42	7	9	189
501 tys. i więcej mieszk.	7	40	44	6	3	116
Wykształcenie						
Podstawowe	4	30	43	9	14	301
Zasadnicze zawodowe	7	36	46	7	4	270
Średnie	7	37	45	5	6	358
Wyższe	9	33	51	4	3	110
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	10	39	40	7	4	58
Prac. umysł. niż. szczebla	12	34	44	3	7	99
Pracownicy fiz.- umysł.	5	40	41	7	8	89
Robotnicy wykwalifikowani	4	27	53	8	8	92
Robotnicy niewykwalifik.	6	41	49	2	2	45
Rolnicy	3	23	60	13	0	55
Pracujący na własny rach.	9	27	52	8	3	32
Bierni zawodowo						
Renciści	5	30	49	6	10	94
Emeryci	7	36	37	8	11	246
Uczniowie i studenci	4	29	58	3	6	64
Bezrobotni	4	37	45	6	9	122
Gospodynie domowe i inni	8	42	37	12	1	43
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	9	33	46	5	7	163
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	5	43	37	6	9	66
sekt. pryw. poza rolnict.	8	34	49	5	5	188
prywatnym gosp. rolnym	3	25	58	13	0	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	4	27	46	11	11	106
301-500	4	40	43	9	5	148
501-900	7	35	46	6	7	239
901-1200	9	36	39	7	9	104
Powyżej 1200 zł	12	32	49	2	6	88
Ocena własnych war. mater.						
Złe	6	37	41	7	9	295
Średnie	6	35	43	8	9	460
Dobre	7	31	53	5	4	284
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	11	28	44	3	13	78
Raz w tygodniu	5	35	46	8	7	516
1-2 razy w miesiącu	7	40	38	6	10	157
Kilka razy w roku	6	28	55	6	5	189
W ogóle nie uczestniczy	10	36	36	8	10	98
Poglądy polityczne						
Lewica	6	38	46	8	1	148
Centrum	7	33	48	7	5	305
Prawica	7	35	49	5	5	296
Trudno powiedzieć	5	33	38	8	16	287

Tabela 2. W jakim stopniu stan środowiska naturalnego **na Ziemi, na całym świecie** jest powodem Pana(i) obaw i niepokoju?

(%)

	W bardzo dużym	W dużym	W niewielkim	W zasadzie w żadnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	43	27	5	10	1038
Płeć						
Mężczyźni	15	43	30	5	7	496
Kobiety	15	43	25	6	12	542
Wiek						
18-24 lat	12	51	27	4	6	144
25-34	18	47	25	2	8	187
35-44	17	41	32	5	5	156
45-54	16	43	29	6	7	215
55-64	15	43	27	8	8	134
65 lat i więcej	10	37	24	7	22	203
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	40	34	7	8	387
Miasto do 20 tys.	17	37	25	6	15	142
20-100 tys.	19	44	22	5	10	205
101-500 tys.	13	52	20	4	11	189
501 tys. i więcej mieszk.	18	44	29	4	5	116
Wykształcenie						
Podstawowe	8	39	28	9	17	301
Zasadnicze zawodowe	15	44	30	5	6	270
Średnie	18	45	25	4	8	357
Wyższe	19	47	26	3	5	110
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	19	46	24	5	6	58
Prac. umysł. niż. szczebla	24	40	24	3	9	99
Pracownicy fiz.- umysł.	15	47	24	7	7	89
Robotnicy wykwalifikowani	12	42	35	6	5	92
Robotnicy niewykwalifik.	22	50	26	2	0	45
Rolnicy	7	39	41	12	1	55
Pracujący na własny rach.	22	34	32	3	8	32
Bierni zawodowo						
Renciści	13	37	32	5	14	94
Emeryci	12	38	25	7	18	246
Uczniowie i studenci	14	54	20	4	7	63
Bezrobotni	11	48	28	5	8	122
Gospodynie domowe i inni	17	59	20	3	1	43
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	16	46	25	5	8	163
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	18	49	22	5	7	66
sekt. pryw. poza rolnict.	20	41	29	4	5	188
prywatnym gosp. rolnym	8	43	39	9	1	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	10	43	25	9	13	106
301-500	15	48	23	6	8	148
501-900	16	44	27	4	8	239
901-1200	24	41	17	3	15	104
Powyżej 1200 zł	20	49	25	3	5	88
Ocena własnych war. mater.						
Złe	13	44	27	6	10	295
Średnie	15	43	25	7	11	459
Dobre	16	43	32	3	7	284
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	14	32	32	5	16	78
Raz w tygodniu	12	45	28	6	10	515
1-2 razy w miesiącu	17	44	24	5	10	157
Kilka razy w roku	17	41	32	4	6	189
W ogóle nie uczestniczy	21	44	18	5	11	98
Poglądy polityczne						
Lewica	20	43	27	8	3	148
Centrum	18	39	33	4	5	304
Prawica	14	51	22	4	8	296
Trudno powiedzieć	9	39	26	7	19	287

Tabela 3. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków? 1 - AIDS; 2 - Alkoholizm; 3 - Awarie elektrowni atomowych; 4 - Choroby nowotworowe; 5 - Epidemie wirusowe inne niż AIDS; 6 - Globalne ocieplenie; 7 - Katastrofy komunikacyjne; 8 - Narkomania

ODSETKI OSÓB, KTÓRE WSKAZAŁY DANE ZJAWISKO

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	63	73	34	79	48	31	35	77
Płeć								
Mężczyźni	60	66	33	76	45	32	33	75
Kobiety	66	80	35	82	50	30	36	80
Wiek								
18-24 lat	63	76	28	73	48	28	32	77
25-34	64	67	32	77	49	33	33	75
35-44	65	68	32	77	46	36	29	74
45-54	58	68	31	78	44	25	33	77
55-64	62	73	35	83	49	34	35	82
65 lat i więcej	65	86	46	86	51	30	45	81
Miejsce zamieszkania								
Wieś	66	76	39	82	51	34	37	79
Miasto do 20 tys.	53	66	28	74	38	22	28	75
20-100 tys.	56	70	31	69	49	28	35	72
101-500 tys.	68	74	41	89	53	35	42	81
501 tys. i więcej mieszk.	68	75	19	76	38	30	25	78
Wykształcenie								
Podstawowe	70	84	44	82	55	34	41	82
Zasadnicze zawodowe	70	70	41	79	53	35	38	80
Średnie	54	69	25	76	42	27	30	74
Wyższe	53	65	19	80	35	23	26	68
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	42	73	11	76	29	17	25	65
Prac.umysł.niż.szczebła	56	66	21	79	41	24	32	75
Pracownicy fiz.- umysł.	61	70	26	72	47	37	28	74
Robotnicy wykwalifikowani	65	55	29	75	44	31	35	81
Robotnicy niewykwalifik.	73	68	33	78	60	34	28	78
Rolnicy	73	68	44	89	45	32	35	82
Pracujący na własny rach.	66	71	22	76	43	32	17	70
Bierni zawodowo								
Renciści	70	83	43	83	50	33	41	83
Emeryci	62	80	43	84	51	28	42	81
Uczniowie i studenci	50	75	30	69	41	33	25	69
Bezrobotni	72	74	43	74	57	37	40	75
Gospodynie domowe i inni	62	82	30	88	55	31	33	83
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	57	66	23	82	43	22	30	72
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	60	66	27	70	43	27	34	80
sekt. pryw. poza rolnict.	64	66	23	73	43	35	27	75
prywatnym gosp. rolnym	69	65	42	86	43	27	30	81
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	70	76	45	77	53	31	35	82
301-500	63	66	34	81	46	31	28	76
501-900	65	74	33	83	52	30	36	81
901-1200	45	65	23	76	42	26	23	72
Powyżej 1200 zł	53	74	27	69	38	27	33	71
Ocena własnych war. mater.								
Złe	69	74	39	79	53	35	38	79
Średnie	62	72	36	80	46	30	37	78
Dobre	57	75	25	78	45	28	29	74
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	60	85	41	82	52	31	44	84
Raz w tygodniu	62	76	35	80	50	31	36	81
1-2 razy w miesiącu	66	69	35	83	44	29	36	75
Kilka razy w roku	66	63	31	74	43	33	29	69
W ogóle nie uczestniczy	56	75	26	78	46	29	32	76
Poglądy polityczne								
Lewica	59	65	29	78	42	27	30	70
Centrum	65	70	33	79	48	31	32	78
Prawica	60	75	30	77	48	30	31	76
Trudno powiedzieć	65	79	42	82	51	33	44	82

(continued)

Tabela 3 (cd.). Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków? 9 - Przystępczość; 10 - Terroryzm; 11 - Uzależnienie od komputerów i internetu; 12 - Zatrucie środowiska naturalnego

ODSETKI OSÓB, KTÓRE WSKAZAŁY DANE ZJAWISKO

	9	10	11	12	Liczba osób
Ogółem	79	55	45	59	1041
Płeć					
Mężczyźni	78	55	41	57	497
Kobiety	80	55	48	61	544
Wiek					
18-24 lat	80	55	43	69	145
25-34	80	57	43	60	187
35-44	78	56	50	57	156
45-54	77	51	48	57	216
55-64	74	50	41	55	134
65 lat i więcej	83	60	43	58	203
Miejsce zamieszkania					
Wieś	81	64	41	58	389
Miasto do 20 tys.	74	44	42	53	143
20-100 tys.	77	47	42	53	205
101-500 tys.	83	60	57	69	189
501 tys. i więcej mieszk.	76	45	44	67	116
Wykształcenie					
Podstawowe	84	61	40	54	302
Zasadnicze zawodowe	75	61	51	61	271
Średnie	78	51	44	63	358
Wyższe	80	36	41	56	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	76	32	46	57	58
Prac. umysł. niż. szczebla	83	44	42	60	99
Pracownicy fiz.- umysł.	70	46	46	62	89
Robotnicy wykwalifikowani	75	64	53	58	92
Robotnicy niewykwalifik.	70	65	49	66	45
Rolnicy	81	75	38	66	55
Pracujący na własny rach.	76	39	40	56	32
Bierni zawodowo					
Renciści	86	54	43	54	95
Emeryci	81	58	42	56	246
Uczniowie i studenci	75	43	44	66	64
Bezrobotni	78	70	44	60	122
Gospodynie domowe i inni	92	48	58	62	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	74	47	49	53	163
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	81	60	43	60	67
sekt. pryw. poza rolnict.	75	47	46	65	188
prywatnym gosp. rolnym	79	72	36	64	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	78	58	47	56	106
301-500	73	54	47	59	148
501-900	84	57	47	64	240
901-1200	74	39	47	58	104
Powyżej 1200 zł	88	44	41	52	88
Ocena własnych war. mater.					
Złe	79	64	45	58	295
Średnie	79	52	43	60	462
Dobre	80	50	46	58	284
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	88	58	45	57	78
Raz w tygodniu	79	55	46	60	517
1-2 razy w miesiącu	77	58	46	56	158
Kilka razy w roku	77	52	39	59	189
W ogóle nie uczestniczy	80	52	43	64	98
Poglądy polityczne					
Lewica	78	44	49	61	148
Centrum	79	54	45	58	305
Prawica	78	55	44	59	296
Trudno powiedzieć	82	61	42	60	289

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, z ochroną środowiska w naszym kraju jest teraz lepiej, tak samo czy też gorzej niż pięć lat temu?

(%)

	Zdecydowa- nie lepiej	Trochę lepiej	Tak samo	Trochę gorzej	Zdecydowa- nie gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	58	19	7	2	5	1041
Płeć							
Mężczyźni	12	58	18	7	1	4	497
Kobiety	7	58	19	7	2	5	544
Wiek							
18-24 lat	9	50	21	14	1	5	145
25-34	11	66	14	4	2	2	187
35-44	11	62	14	5	4	4	156
45-54	14	57	17	5	1	5	216
55-64	7	60	21	8	1	3	134
65 lat i więcej	3	53	23	8	2	10	203
Miejsce zamieszkania							
Wieś	8	59	18	8	2	6	389
Miasto do 20 tys.	15	50	21	5	1	8	143
20-100 tys.	9	59	20	9	1	2	205
101-500 tys.	11	60	16	6	4	3	189
501 tys.i więcej mieszk.	7	58	20	7	3	4	116
Wykształcenie							
Podstawowe	6	55	23	8	1	8	302
Zasadnicze zawodowe	10	60	14	9	3	4	271
Średnie	9	57	21	7	2	4	358
Wyższe	16	67	9	4	1	3	110
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	16	69	8	3	0	4	58
Prac.umysł.niż.szczębła	11	58	22	5	2	2	99
Pracownicy fiz.- umysł.	7	68	11	6	4	4	89
Robotnicy wykwalifikowani	13	61	18	2	2	4	92
Robotnicy niewykwalifik.	4	68	18	4	2	4	45
Rolnicy	6	63	14	4	7	5	55
Pracujący na własny rach.	17	62	16	5	0	0	32
Bierni zawodowo							
Renciści	9	48	29	8	1	6	95
Emeryci	6	53	22	10	2	8	246
Uczniowie i studenci	14	56	16	9	2	3	64
Bezrobotni	11	55	18	10	1	5	122
Gospodynie domowe i inni	5	64	12	16	1	2	43
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	15	60	15	3	2	4	163
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	9	63	15	5	3	5	67
sekt. pryw. poza rolnict.	9	62	19	6	1	2	188
prywatnym gosp. rolnym	7	67	14	2	4	5	54
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	6	65	15	5	3	7	106
301-500	12	52	21	9	2	5	148
501-900	11	58	17	9	1	4	240
901-1200	12	62	16	5	3	2	104
Powyżej 1200 zł	8	68	14	5	2	3	88
Ocena własnych war. mater.							
Złe	7	53	23	9	2	6	295
Średnie	9	58	19	6	2	6	462
Dobre	13	63	13	7	1	3	284
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	8	64	13	6	1	8	78
Raz w tygodniu	9	58	19	8	2	4	517
1-2 razy w miesiącu	12	55	17	9	1	6	158
Kilka razy w roku	10	62	18	4	2	4	189
W ogóle nie uczestniczy	7	51	25	5	5	7	98
Poglądy polityczne							
Lewica	9	60	14	10	4	4	148
Centrum	8	61	19	7	2	3	305
Prawica	15	59	15	7	1	2	296
Trudno powiedzieć	5	53	24	6	3	10	289

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, z ochroną środowiska w miejscowości, w której Pan(i) mieszka, jest teraz lepiej, tak samo czy też gorzej niż pięć lat temu?

(%)

	Zdecydowa- nie lepiej	Trochę lepiej	Tak samo	Trochę gorzej	Zdecydowa- nie gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	56	22	6	2	4	1041
Płeć							
Mężczyźni	12	58	21	4	2	3	497
Kobiety	10	54	23	7	3	4	544
Wiek							
18-24 lat	10	52	21	10	2	5	145
25-34	10	64	19	3	2	2	187
35-44	13	58	18	6	3	3	156
45-54	15	53	21	5	2	4	216
55-64	9	55	26	7	2	1	134
65 lat i więcej	5	53	27	6	3	6	203
Miejsce zamieszkania							
Wieś	9	58	22	5	1	4	389
Miasto do 20 tys.	17	48	24	2	2	6	143
20-100 tys.	10	56	22	9	3	1	205
101-500 tys.	11	56	20	6	3	3	189
501 tys.i więcej mieszk.	6	59	21	6	3	4	116
Wykształcenie							
Podstawowe	7	54	26	7	2	5	302
Zasadnicze zawodowe	12	54	20	5	5	3	271
Średnie	11	57	21	6	1	3	358
Wyższe	15	63	16	3	1	3	110
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	15	63	15	3	0	4	58
Prac.umysł.niż.szczębła	12	54	23	7	2	2	99
Pracownicy fiz.- umysł.	8	62	18	4	5	4	89
Robotnicy wykwalifikowani	11	58	23	3	1	4	92
Robotnicy niewykwalifik.	3	68	20	2	2	4	45
Rolnicy	9	65	16	1	4	5	55
Pracujący na własny rach.	20	57	18	5	0	0	32
Bierni zawodowo							
Renciści	11	41	28	13	3	5	95
Emeryci	8	51	28	6	3	4	246
Uczniowie i studenci	12	60	18	7	0	3	64
Bezrobotni	14	57	18	7	1	3	122
Gospodynie domowe i inni	11	58	18	10	3	0	43
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	16	56	17	5	3	4	163
spółce właścicieli	5	70	17	4	2	2	67
prywatnych i państwa	10	59	23	3	2	3	188
sekt. pryw. poza rolnict.	6	69	17	1	1	5	54
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	12	60	21	2	2	3	106
301-500	12	53	25	6	2	2	148
501-900	10	58	21	7	2	3	240
901-1200	14	51	20	9	5	2	104
Powyżej 1200 zł	13	63	12	5	3	3	88
Ocena własnych war. mater.							
Złe	11	49	27	6	4	3	295
Średnie	9	57	22	5	2	4	462
Dobre	12	61	16	6	1	3	284
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	9	64	16	3	2	6	78
Raz w tygodniu	11	55	23	7	2	2	517
1-2 razy w miesiącu	12	58	19	7	0	4	158
Kilka razy w roku	10	57	20	5	3	5	189
W ogóle nie uczestniczy	8	48	28	5	6	4	98
Poglądy polityczne							
Lewica	13	56	18	8	3	2	148
Centrum	10	58	22	5	2	3	305
Prawica	16	57	18	6	1	2	296
Trudno powiedzieć	5	51	28	6	3	7	289

Tabela 6. Kto, przede wszystkim, powinien podejmować działania na rzecz poprawy stanu środowiska w Pana(i) miejscowości? Proszę wybrać nie więcej niż dwie możliwości. 1 - Władze centralne, rząd; 2 - Władze wojewódzkie, wojewoda; 3 - Władze lokalne gminy, w której Pan(i) mieszka; 4 - Dyrekcje przedsiębiorstw z terenu gminy; 5 - Partie ekologiczne; 6 - Stowarzyszenia i społeczne organizacje ekologiczne; 7 - Mieszkańcy miasta, gminy; 8 - Nikt, nie ma takiej potrzeby; 9 - Trudno powiedzieć

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Liczba osób
Ogółem	11	17	76	9	10	11	49	1	2	1041
Płeć										
Mężczyźni	13	17	77	9	9	11	48	1	2	497
Kobiety	9	16	75	9	11	12	51	0	3	544
Wiek										
18-24 lat	10	22	69	14	18	13	46	0	1	145
25-34	13	15	74	9	8	15	52	0	1	187
35-44	11	24	77	6	11	10	48	0	1	156
45-54	8	15	77	10	7	11	54	2	3	216
55-64	11	15	74	10	10	10	47	1	3	134
65 lat i więcej	11	11	80	6	8	9	46	0	5	203
Miejsce zamieszkania										
Wieś	10	10	78	10	9	11	52	0	2	389
Miasto do 20 tys.	5	12	86	8	5	8	54	1	3	143
20-100 tys.	15	18	69	7	16	7	47	0	5	205
101-500 tys.	11	26	69	10	10	16	45	1	2	189
501 tys.i więcej mieszk.	11	24	74	9	11	15	46	0	1	116
Wykształcenie										
Podstawowe	9	16	71	7	7	12	48	1	4	302
Zasadnicze zawodowe	13	15	75	11	11	11	46	1	3	271
Średnie	10	17	78	9	12	11	50	0	1	358
Wyższe	11	19	82	7	8	10	59	0	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	11	21	83	5	5	11	60	0	0	58
Prac. umysł. niż. szczebla	13	19	83	8	10	9	53	0	0	99
Pracownicy fiz.- umysł.	13	22	70	10	13	15	52	0	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	10	16	80	13	10	7	44	3	2	92
Robotnicy niewykwalifik.	10	12	78	11	6	10	59	0	2	45
Rolnicy	15	11	74	11	6	13	55	0	2	55
Pracujący na własny rach.	5	22	90	12	7	10	38	0	2	32
Bierni zawodowo										
Renciści	7	14	65	8	12	9	50	2	8	95
Emeryci	10	14	78	7	10	9	45	0	5	246
Uczniowie i studenci	9	21	72	14	19	9	47	0	0	64
Bezrobotni	12	17	64	9	11	22	45	1	0	122
Gospodynie domowe i inni	9	16	86	2	8	10	64	0	0	43
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	10	19	81	9	8	9	55	0	0	163
spółce właścicieli	15	20	75	4	13	10	53	0	0	67
sekt. pryw. poza rolnictw.	10	19	80	11	10	12	47	1	1	188
prywatnym gosp. rolnym	15	8	71	12	9	13	59	0	2	54
Dochody na jedną osobę										
Do 300 zł	7	17	78	13	6	10	51	0	0	106
301-500	7	18	78	10	5	14	55	0	1	148
501-900	11	18	78	6	11	13	52	0	0	240
901-1200	9	17	76	11	7	5	51	0	6	104
Powyżej 1200 zł	16	20	73	8	9	15	48	0	1	88
Ocena własnych war. mater.										
Złe	12	14	74	11	9	13	46	0	2	295
Średnie	9	18	77	5	11	10	51	1	3	462
Dobre	12	17	74	12	11	12	50	0	2	284
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	14	12	76	12	10	6	46	2	5	78
Raz w tygodniu	10	15	77	9	10	10	50	1	3	517
1-2 razy w miesiącu	11	23	77	5	8	14	43	1	1	158
Kilka razy w roku	12	16	75	11	11	10	52	0	2	189
W ogóle nie uczestniczy	9	20	67	7	11	19	52	0	1	98
Poglądy polityczne										
Lewica	15	17	76	15	11	9	46	0	1	148
Centrum	10	20	75	8	12	12	50	0	2	305
Prawica	12	18	77	9	8	10	51	1	2	296
Trudno powiedzieć	8	12	75	6	9	13	48	0	5	289

Tabela 7. Czy w ciągu ostatniego roku:

1 - zajmował(a) się Pan(i) zbieraniem surowców wtórnych - szkła, puszek, makulatury itp.; 2 - starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie energii elektrycznej; 3 - starał(a) się Pan(i) ograniczyć zużycie wody; 4 - unikał(a) Pan(i) kupowania produktów szkodliwych dla środowiska; 5 - podpisał(a) się Pan(i) pod petycja mająca na celu ochronę przyrody; 6 - brał(a) Pan(i) udział w zebraniach, spotkaniach dotyczących ochrony środowiska; 7 - kontaktował(a) się Pan(i) z urzędnikami lub instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska; 8 - działał(a) lub zapisał(a) się Pan(i) do organizacji ekologicznych

ODSETKI ODPOWIEDZI TWIERDZĄCYCH

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	27	75	70	54	11	6	7	2
Płeć								
Mężczyźni	28	75	68	51	12	7	8	1
Kobiety	25	76	71	56	11	5	6	2
Wiek								
18-24 lat	32	60	58	42	8	6	3	1
25-34	26	72	64	53	10	4	5	1
35-44	37	76	68	53	14	6	10	1
45-54	23	81	75	61	13	7	10	1
55-64	29	83	77	62	12	11	10	3
65 lat i więcej	17	79	73	50	11	4	3	1
Miejsce zamieszkania								
Wieś	26	73	60	52	11	8	7	2
Miasto do 20 tys.	21	77	71	59	14	5	7	0
20-100 tys.	26	76	77	54	9	6	6	1
101-500 tys.	25	74	73	52	13	3	5	0
501 tys.i więcej mieszk.	37	84	79	55	12	5	6	2
Wykształcenie								
Podstawowe	21	75	64	43	9	6	4	2
Zasadnicze zawodowe	27	78	74	56	16	7	5	2
Średnie	28	73	70	56	11	5	6	1
Wyższe	37	79	69	68	10	9	21	3
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	42	87	73	71	14	15	33	5
Prac.umysł.niż.szczebła	33	77	73	60	6	4	8	0
Pracownicy fiz.- umysł.	31	77	74	51	18	5	6	1
Robotnicy wykwalifikowani	27	70	57	46	11	6	3	2
Robotnicy niewykwalifik.	29	81	72	65	12	7	8	3
Rolnicy	20	77	70	58	4	10	5	0
Pracujący na własny rach.	30	70	75	54	16	10	10	0
Bierni zawodowo								
Renciści	20	73	73	51	6	6	5	2
Emeryci	19	81	76	55	12	5	4	2
Uczniowie i studenci	32	52	43	39	15	9	5	0
Bezrobotni	27	71	67	49	11	3	5	2
Gospodynie domowe i inni	33	77	70	52	19	6	1	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	33	79	71	65	16	10	15	2
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	33	75	73	45	8	5	9	0
sekt. pryw. poza rolnict.	32	76	68	52	10	5	7	3
prywatnym gosp. rolnym	20	76	68	59	7	11	6	0
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	28	77	74	48	10	6	6	0
301-500	33	80	74	62	15	8	7	0
501-900	24	75	70	53	10	6	4	1
901-1200	26	85	76	65	13	6	9	0
Powyżej 1200 zł	40	75	62	55	13	9	16	8
Ocena własnych war. mater.								
Złe	28	80	73	49	10	5	8	3
Średnie	24	78	74	56	10	6	5	1
Dobre	29	67	57	55	15	8	8	1
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	25	87	77	53	18	7	6	1
Raz w tygodniu	28	76	70	60	13	6	6	1
1-2 razy w miesiącu	24	76	69	48	10	7	8	3
Kilka razy w roku	28	70	64	45	8	5	7	1
W ogóle nie uczestniczy	23	72	70	49	7	7	7	3
Poglądy polityczne								
Lewica	31	78	73	60	14	7	8	2
Centrum	26	77	72	55	9	6	8	1
Prawica	30	78	72	59	17	9	8	2
Trudno powiedzieć	22	70	62	44	7	3	3	1

Tabela 7 (cd.). Czy w ciągu ostatniego roku:
 9 - zbierał(a) Pan(i) śmieci napotkane w lesie, na łące, nad rzeką;
 10 - segregował(a) Pan(i) odpadki domowe

ODSETKI ODPOWIEDZI TWIERDZĄCYCH

	9	10	Liczba osób
Ogółem	31	56	1041
Płeć			
Mężczyźni	32	54	497
Kobiety	29	58	544
Wiek			
18-24 lat	31	48	145
25-34	26	58	187
35-44	35	55	156
45-54	34	63	216
55-64	36	64	134
65 lat i więcej	24	49	203
Miejsce zamieszkania			
Wieś	29	54	389
Miasto do 20 tys.	33	61	143
20-100 tys.	31	63	205
101-500 tys.	28	52	189
501 tys. i więcej mieszk.	36	53	116
Wykształcenie			
Podstawowe	25	47	302
Zasadnicze zawodowe	30	57	271
Średnie	34	61	358
Wyższe	38	65	110
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	39	72	58
Prac. umysł. niż. szczebla	30	68	99
Pracownicy fiz.- umysł.	32	60	89
Robotnicy wykwalifikowani	31	57	92
Robotnicy niewykwalifik.	23	61	45
Rolnicy	28	47	55
Pracujący na własny rach.	46	52	32
Bierni zawodowo			
Renciści	30	64	95
Emeryci	28	52	246
Uczniowie i studenci	32	44	64
Bezrobotni	29	46	122
Gospodynie domowe i inni	34	57	43
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	34	66	163
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	26	65	67
sekt. pryw. poza rolnict.	34	61	188
prywatnym gosp. rolnym	30	50	54
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	31	56	106
301-500	32	69	148
501-900	28	56	240
901-1200	34	67	104
Powyżej 1200 zł	34	61	88
Ocena własnych war. mater.			
Złe	28	54	295
Średnie	31	57	462
Dobre	32	57	284
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	32	61	78
Raz w tygodniu	33	61	517
1-2 razy w miesiącu	28	54	158
Kilka razy w roku	29	47	189
W ogóle nie uczestniczy	23	50	98
Poglądy polityczne			
Lewica	36	65	148
Centrum	27	52	305
Prawica	35	63	296
Trudno powiedzieć	27	49	289